

Transitie naar een duurzame/ natuurinclusieve landbouw

Jan Willem Erisman

LOUIS BOLK
INSTITUUT 40 JAAR

VU **UNIVERSITY
AMSTERDAM**

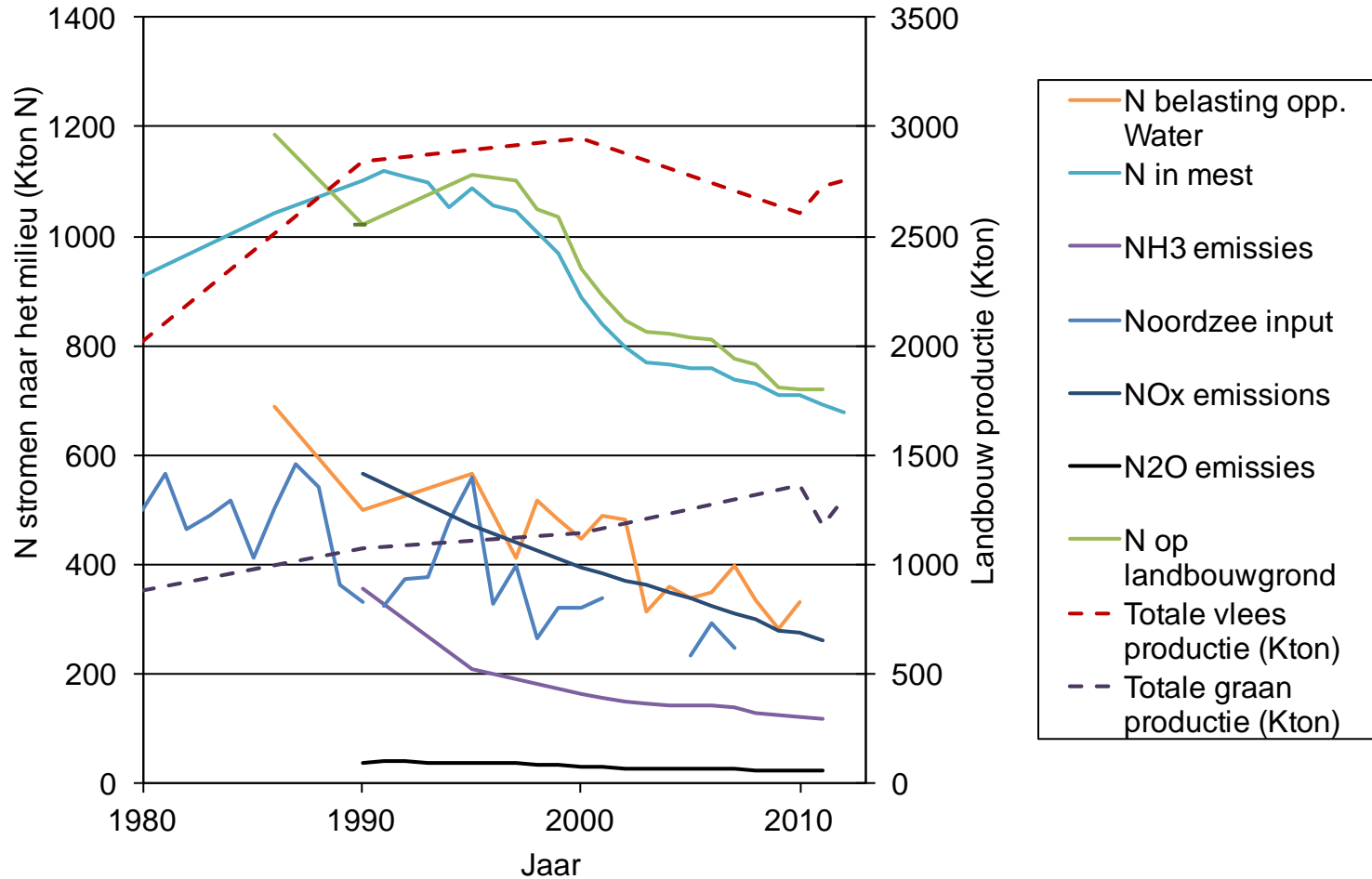
LOOKING FURTHER

3 oktober 2016

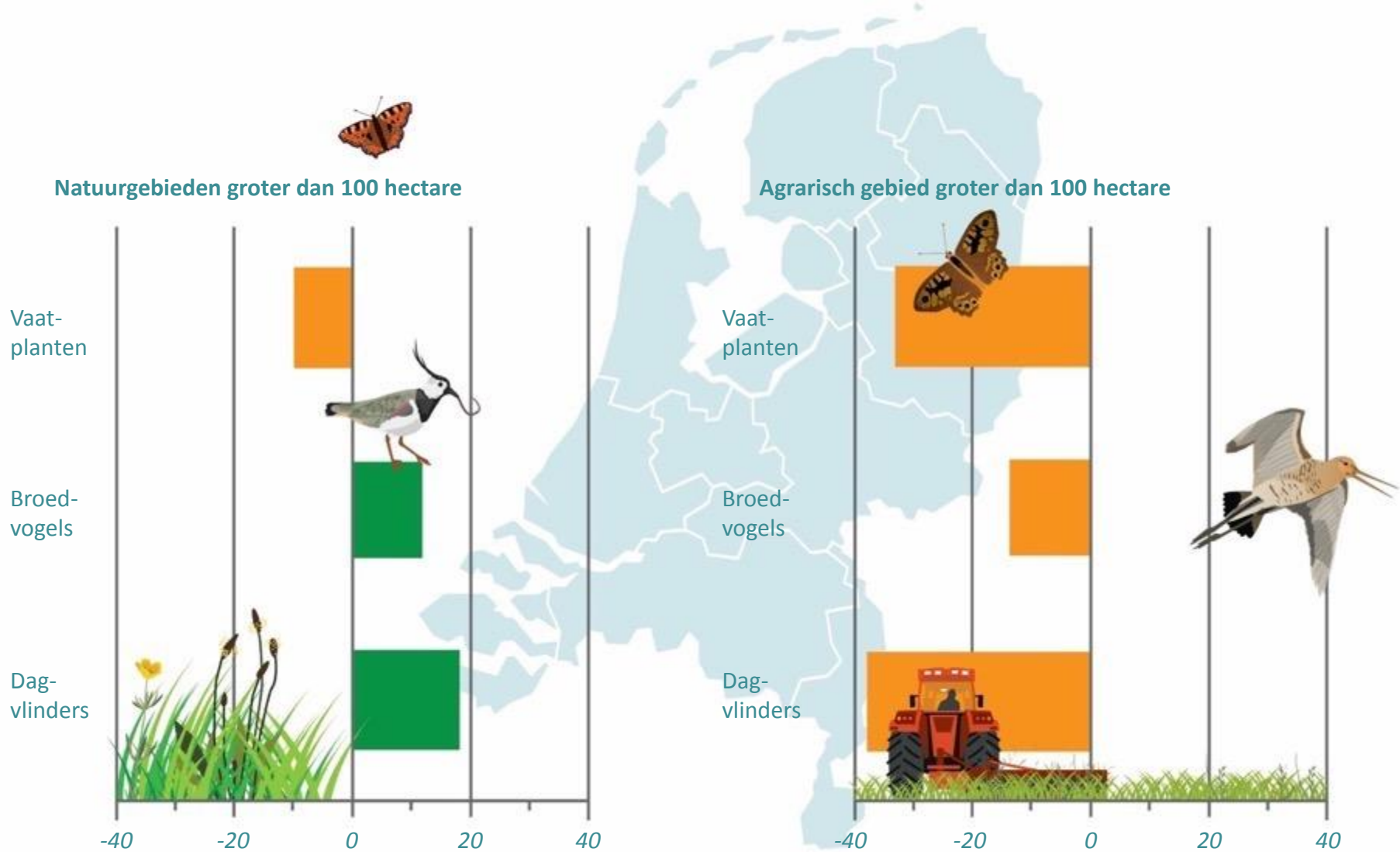
Een veerkrachtig voedselsysteem vraagt om een systeembenadering

Succesvol Nederlands stikstofbeleid: afname milieudruk en hogere productie

Verandering aanwezigheid doelsoorten, 1990-2005 ten opzichte van 1975-1989

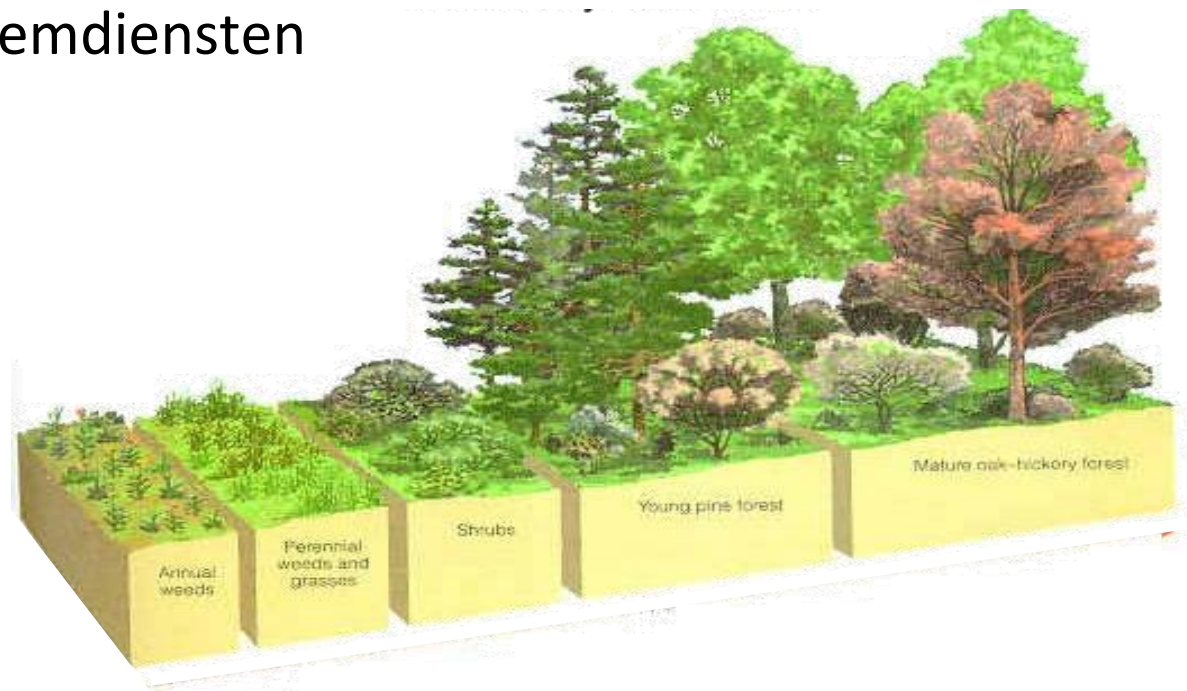

Bron: FLORON, SOVON, Van Swaay 2009;
Living Planet Report, Natuur in Nederland, WNF, 2015

Biodiversiteit en de landbouw

- Biodiversiteit is de rijkdom en diversiteit van al het leven op aarde. Biodiversiteit gaat niet alleen over de individuele soorten, maar juist de diversiteit van ecosystemen, soorten en genen, en de samenhang daartussen.
- Landbouw is afhankelijk van biodiversiteit en draagt bij aan biodiversiteit, voedselproductie en beheer van ecosystemendiensten

(Bio)diversiteit als basis voor veerkracht

	Grote diversiteit	Weinig diversiteit
Genetische Variatie gewassen	<p>Rice of different varieties</p> 	<p>Rice of single variety</p>
Diversiteit op Het bedrijf	<p>Maize and beans intercrop plus agroforestry</p> 	<p>Maize in monoculture</p>
Variatie in een Regio		
Variatie in dieet		

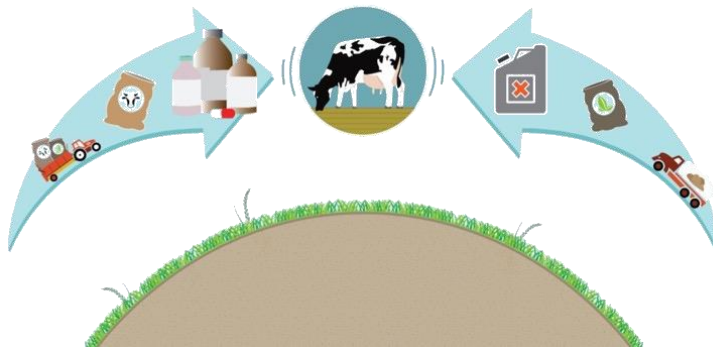
Definitie Natuurinclusieve landbouw

Natuurinclusieve landbouw is een vorm van duurzame landbouw als basis voor een veerkrachtig voedselsysteem, gebruikmakend van de natuur/(bio)diversiteit als functie voor de landbouw

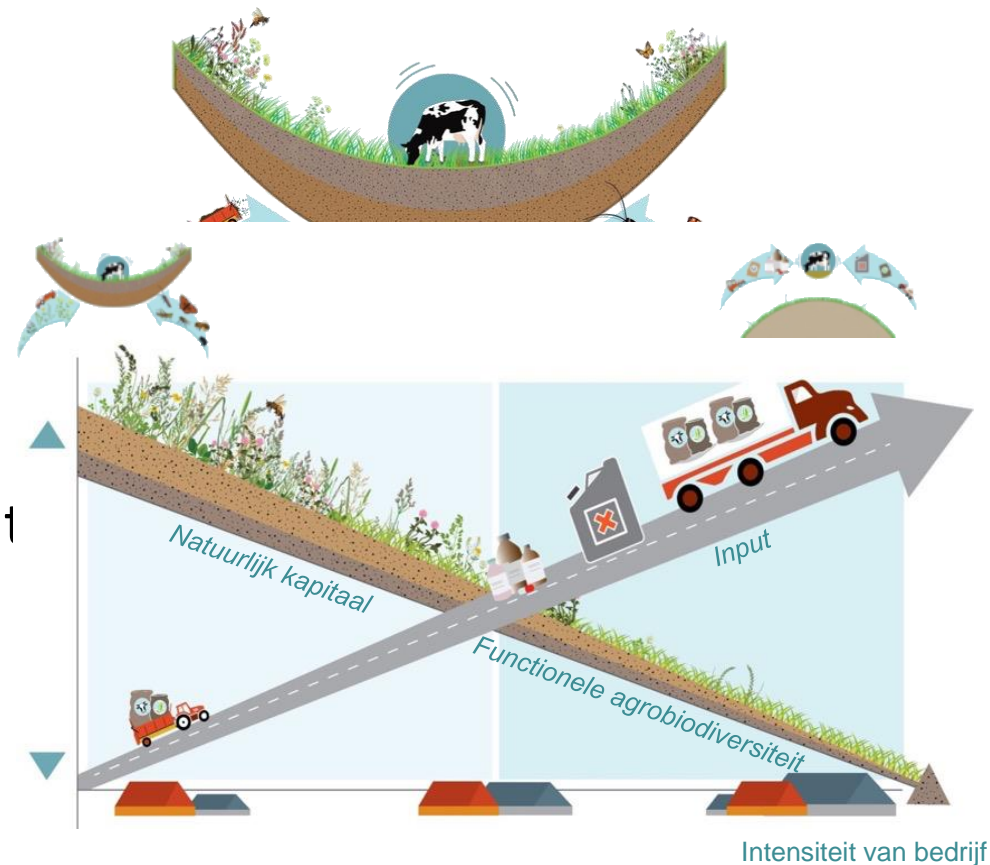
Landbouw die:

- voldoende (en veilig) voedsel produceert
- met hoge kwaliteit,
- binnen de ecologische- en leefomgevingsgrenzen
- met een gezond verdienmodel.

De huidige en veerkrachtige landbouw

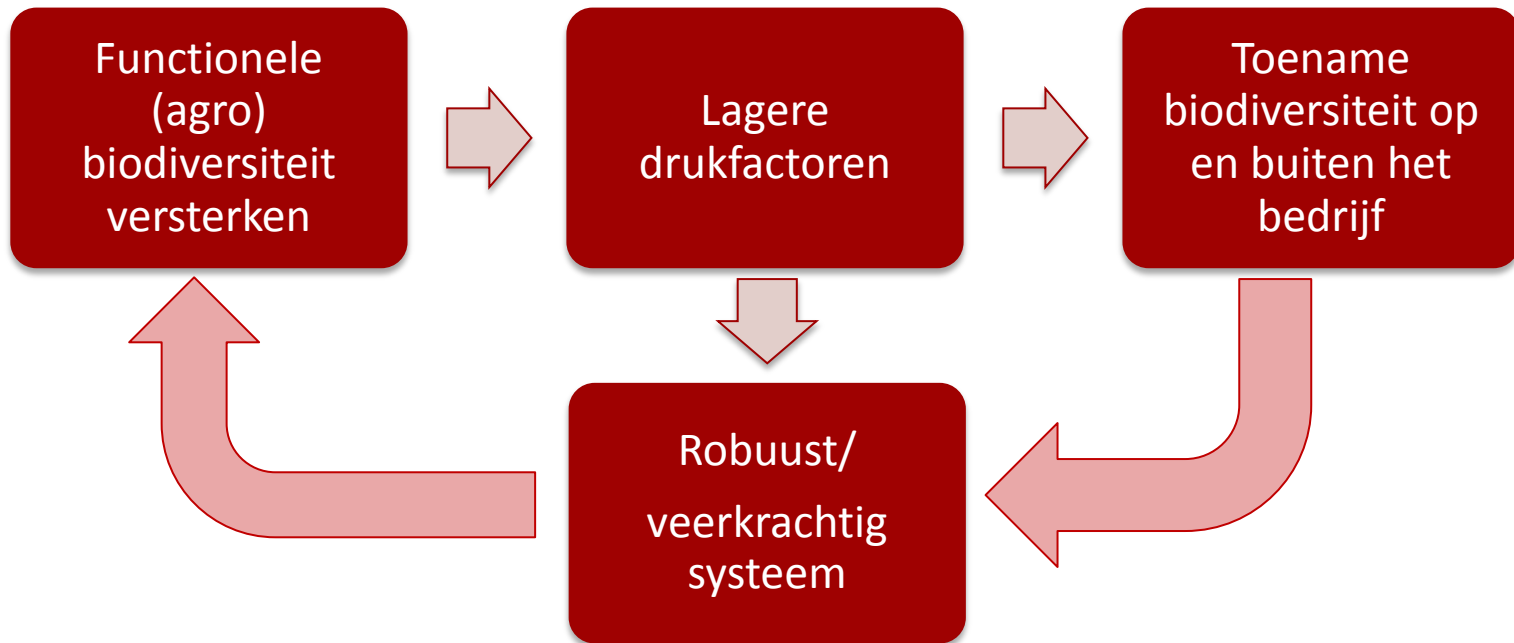
- Korte termijn rendement
- Probleemgericht
- Variatie uitschakelen
- Continue monitoring en direct ingrijpen
- Hoog risico
- Statisch evenwicht

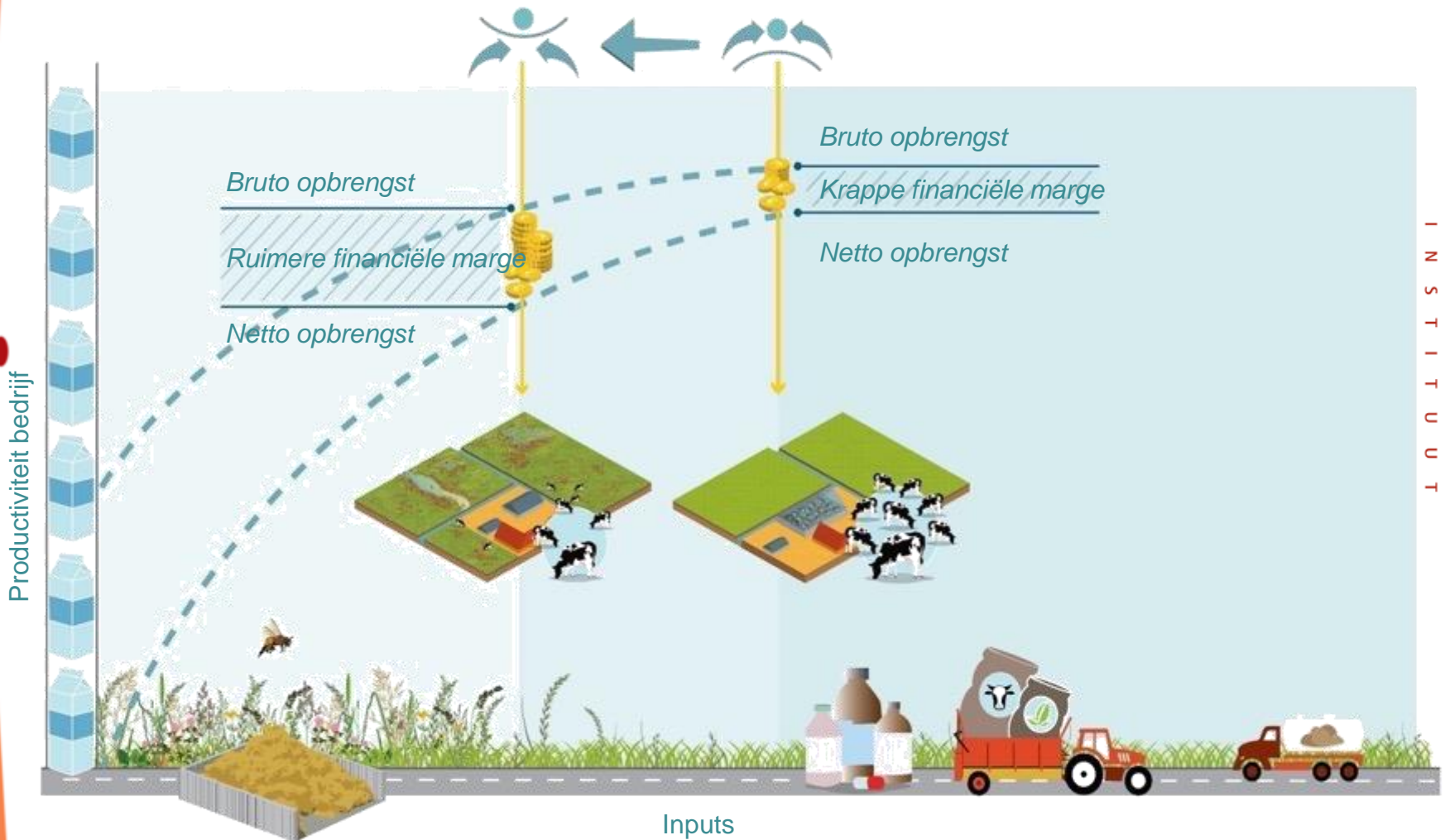
- Laag risico
- Dynamisch evenwicht

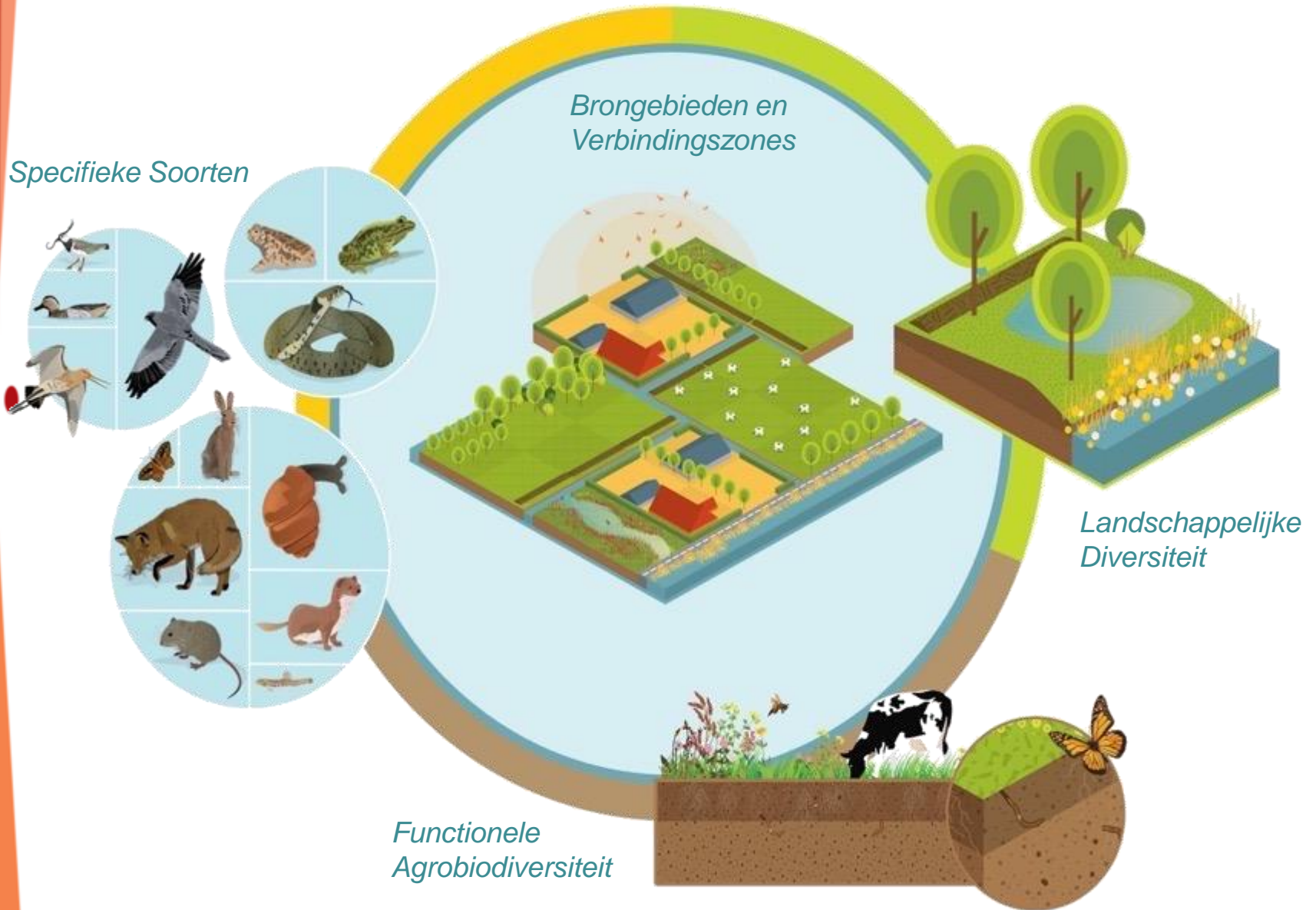
Biodiversiteit bevordering en risico verlaging

Herontwerp van het systeem: stuur op financiële marge

De 4 samenhangende pijlers van biodiversiteit

Functionele agrobiodiversiteit

Landschappelijke diversiteit

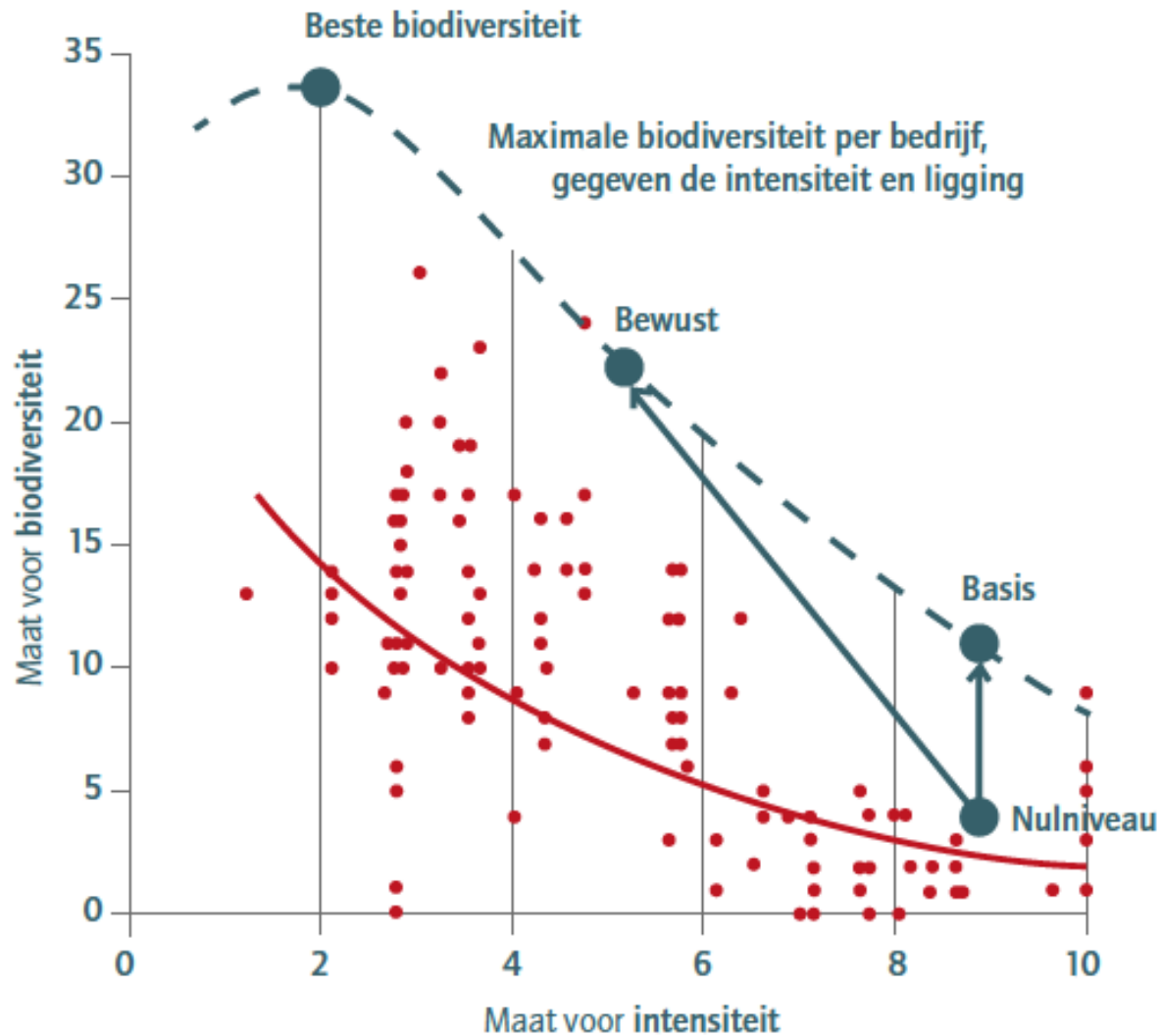
Brongebieden en verbindingzones

Specifieke soorten

Business model biodiversiteit

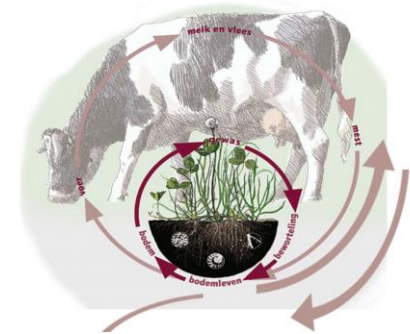
Mogelijkheden voor waardering

- Intrinsieke motivatie van de ondernemer (kostenverlaging)
- Vergoedingen agrarisch natuurbeheer (GLB)
- Duurzaamheidscertificaten (bv. Veldleeuwerik)
- Groenfinanciering
- Waardering in de keten (bv biologisch; lokale afzet)

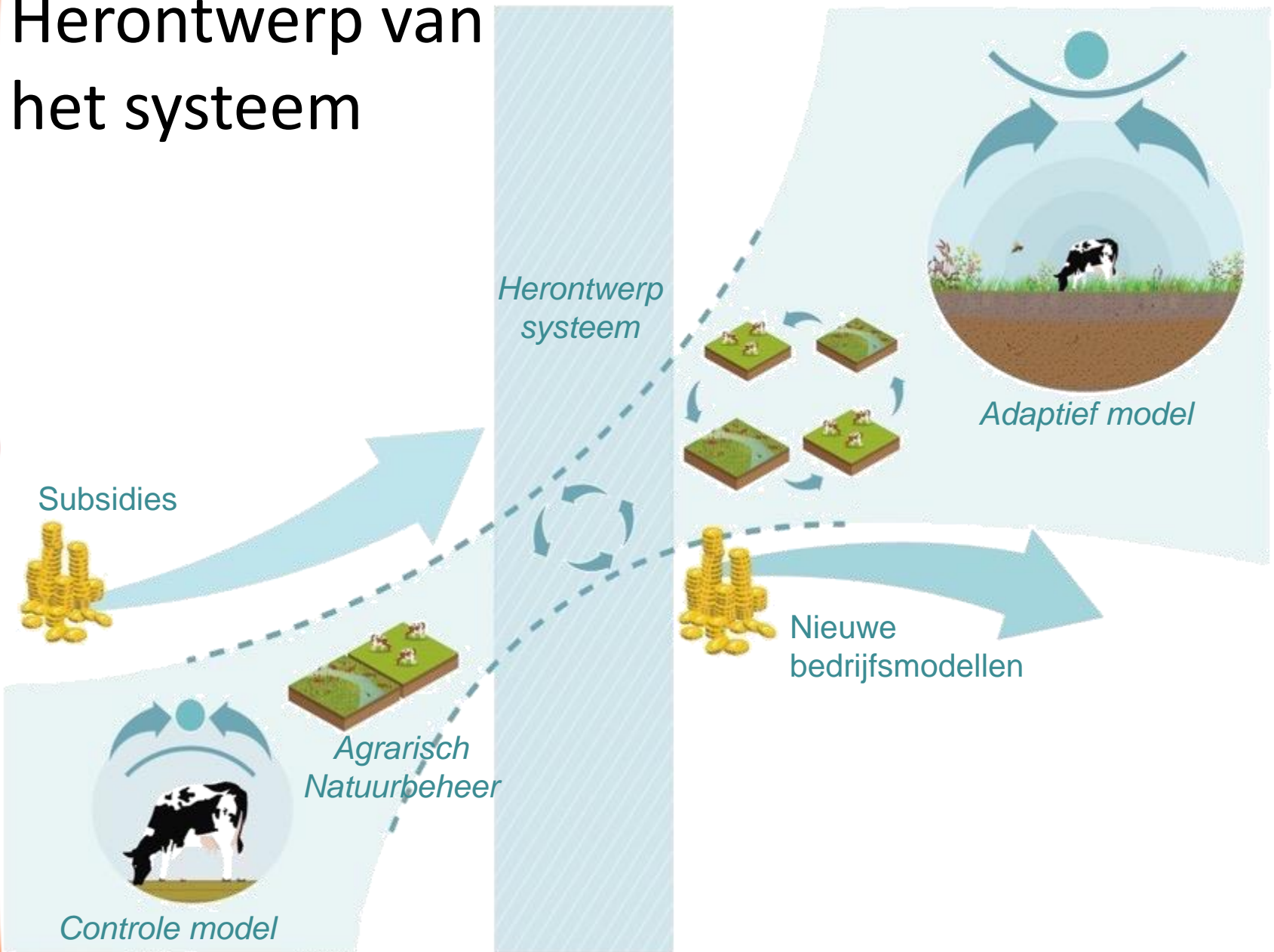

Wat is er nodig?

- Systeemverandering
- Kennisontwikkeling en toepassing
- Opleiding en educatie
- Stuurvariabelen
- Integrale maatregelen
- Proeftuinen
- Living labs

Herontwerp van het systeem

Bedankt voor uw aandacht

j.erisman@louisbolk.nl
www.louisbolk.org

Een opgave voor de hele keten

